

Müzeleri ve Sanat Eserlerini İnternete Taşıyan Köprü: “Google Art Project”

Zaliha İnci Karabacak

Özet: Müze, toplumdaki zengin kültürel yaşamın önemli bir göstergesidir. Müzeler, toplumda iz bırakan sanat eserlerinin kitleler ile paylaşımaları ve muhafaza edilerek geleceğe taşınmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Amit Sood’un önderliğinde hayata geçirilen “Google Art Project” dünyanın farklı noktalarındaki çeşitli müzeleri tek bir platformda toplayarak, bu müzelerdeki eserlerin istenildiği zaman internet üzerinden incelenmesi imkanını sunmaktadır. Böylece bu müzeleri ziyaret etmek ve eserleri yakından görmek için gerekli bütçe, zaman vb. imkanlara sahip olmayan sanatseverlerin önündeki engeller aşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, kullanıcılarına geniş özgürlükler sağlayan internet, bu proje aracılığıyla kültür ve sanat alanında ülkeler arasındaki sınırları ortadan kaldırmaktadır. Farklı müzelerde yer alan sanat eserleri aynı ortamda erişime açılmaktadır.

Google Art Project, kullandığı “gigapiksel” fotoğraf yakalama teknolojisi ile, sanal ortamda müzeleri ziyaret eden sanatseverlere birçok sanat eserini en küçük detayına kadar derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır. Sanatseverler beğendikleri eserler ile kendi koleksiyonunu oluşturabilmektedir. Ayrıca, kullanıcılara sanat eserlerini karşılaştırma imkanı verilmektedir. Projenin sokak görünümü özelliği ile seçili müze galerilerinin içinde 360 derecelik sanal turlar gerçekleştirilmektedir.

Dünyanın en önemli müzelerinden olan; “The Metropolitan Museum of Art”, “MoMA”, “The State Hermitage Museum”, “Tate Britain”, “The National Gallery”, “Museo Reina Sofia”, “the Uffizi Gallery” ve “Van Gogh Museum”ın yanısıra ülkemizden; Pera Müzesi, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul Modern Sanat Müzesi de bu projede yer almaktadır.

Çalışmada, çağdaş müzecilik anlayışı ve internet çerçevesinde “Google Art Project” ele alınmaktadır. Müze ve internet işbirliğinin önemli bir örneği olan Google Art Project ve sunduğu olanaklar değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sanat, İnternet, Müze, Google Art Project

Giriş

Çağımızda internet ve müzeler arasında kurulan işbirliği, sanat eserlerinin ve dünyanın farklı ülkelerindeki birçok müzenin tek bir çatı altında toplanmasını beraberinde getirmektedir.

İlham perilerinin (muses) düşünme yeri veya tapınağı anlamına gelen Yunanca “mouseion” sözcüğünden türeyen müze (museum) kelimesi (Onur, 2012: 20) günümüzde teknolojinin sunduğu imkanlarla internet üzerinde de temsil edilen bir kurumun adı olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Google Art Project” önemli sanat eserlerini ve dünyanın önde gelen müzelerini aynı platforma taşıyan ve geniş kitlelere internet üzerinden erişim sağlayan bir projedir. Günümüz teknolojisi aracılığıyla farklı ülkelerdeki birçok müzeyi tek bir platformda bir araya getiren ve dünyanın farklı noktalarındaki kullanıcıların erişimine açan proje, Mc Luhan’ın (1964) “global köy” kavramını anımsatmaktadır.

Google Art Project’in; Mink’in (2013), Bayer’in (2014), Proctor’ın (2011), Dolunay’ın (2014) çalışmalarında ve daha pek çok çalışmada çeşitli bağlamlarda ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmada “Google Art Project”, çağdaş müzecilik anlayışı, internet ve kullanıcılara sunduğu imkanlar çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Çağdaş Müzecilik ve İnternet

Çağdaş müzecilik, iletişim kurma ve eğitme işlevlerini ön plana çıkararak geleneksel müzeciliğin ağırlıklı olarak, arama, toplama, koruma, bakımını yapma ve sergileme ile sınırlı kalan edilgin yapısını kırarak dinamik, etkin, katılımcı ve etkileşimci müze anlayışının oluşmasını beraberinde getirmiştir. Müzenin gereksinimlerini de gözardı etmeden, izleyici kitlesini oluşturma, uyarma ve eyleme geçirme konusunda izleyici kitleyi ve yaşatılacak deneyimleri odağa alan güncel bir müze yapısı meydana gelmiştir (Onur, 2013:66-67).

Günümüzde müzelerdeki sergilerde kullanılan, bilgisayar teknolojisi, projeksiyon, kiosk, etkileşimsel uygulamalar ve simülatörler, müzelerdeki iletişim alt yapısının internet, kablosuz ağ uygulamaları gibi ziyaretçilerle iletişimi hızlı ve pratik kılacak hizmetlerle geliştirilmesini sağlamıştır (Boyraz, 2012: 31). Müzelerin kurumsal internet sitelerinin hayata geçirilmesinde bu gelişmelerin önemli payı bulunmaktadır.

Günümüzde birçok müzenin internet sayfası bulunmaktadır. İnternet müzelerin izleyici sayılarını arttırmaları için önemli bir araç konumundadır. Müzeler internet sitelerini; müzeye ilişkin bilgileri yaymak, izleyicileri özel sergileri, koleksiyonları görmek ya da eğitimlere, çalıştaylara katılmak için müzeyi ziyaret etmeye teşvik etmek, kütüphane olanaklarına, çevrimiçi sergilere ve eğitim programlarına ilişkin müze personelinin uzmanlığını ve veritabanını paylaşmak, kaynaklarını desteklemek gibi farklı amaçlar için kullanılmaktadır (Jones, 2013: 29). Bu bağlamda internet sitelerinin müzeler için etkin birer tanıtım aracı olduğu görülmektedir.

Enformasyon çağıının kültür alanındaki en önemli ögesi olarak müzelerde, koleksiyon ve içerik dijitalizasyonu önem kazanmaktadır. Dijital enformasyon kaynaklarının kar amaçlı yapıların (Corbis, GettyImages, Eastman Kodak) sahipliğinde ve denetiminde olması dijital kültür miraslarının çeşit ve kapsam bakımından ticari kaygılarla kontrolüne zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda, müzelerin “süreklilik” sorumlulukları ve “kar amacından bağımsız” yapıları çerçevesinde koleksiyonlarını, soyut ve somut kültürel mirası gelecek nesillere taşıyabilmek adına teknolojik alt yapı, donanım, yazılım, beceri ve zaman gibi yatırım sermayesi ile desteklenecek dijital küresyon etkinliklerine ivme kazandırması önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır (Yücel, 2012: 51). Çağımızın teknolojik imkanları ve teknolojiyi yakından takip eden izleyici kitlesi bu yeniliklerin inşasında önemli motivasyon kaynakları niteliğindedirler.

Müzelerin ve Sanat Eserlerinin İnternetteki Buluşma Noktası: Google Art Project

Google Art Project’in kurucusu ve Google Cultural Institute yöneticisi Amit Sood Google Art Project’i, sanat eserlerinin yüksek çözünürlüklü görsellerine erişim sağlayan çevrimiçi bir platform olarak tanımlamaktadır. Proje, 2011 yılında 17 müze ile halkın beğenisine sunulmuştur. Google Cultural Institute’in bir parçası haline geldiğinden beri projeye 44 ülkeden 300’ün üzerindeki ortak tarafından katkı sağlanmaktadır.

Görsellerin, yüksek çözünürlüğün yanı sıra meta veriler ve araçlarla zenginleştirilmesi bu projeyi diğer internet sitelerinden farklı kılan özellik olarak ön plana çıkmaktadır. Google Cultural Institute ve Google Art Project ticari olmayan bir çaba niteliği taşımaktadır. Proje kullanıcılarına, sanatçıların doğum günleri gibi özel günlere dair mesajlar göndererek site ile bağlarının kurulması sağlanmaktadır (Caines, 2013).

Sood (2011), Hindistan’da yetiştiği yıllarda müzelere erişim konusunda yaşadığı sınırlıkları ancak seyahat etmeye başlayıp bu müzelere gittiğinde aştığını ve çok şey öğrendiğini vurgulamaktadır. Google Art Project’in temelinde de bu tutkusunu teknoloji aracılığıyla ile daha erişilebilir hale getirmek yattığını vurgulamaktadır.

Google Art Project, “Street view” (sokak görünümü) teknolojisi ile proje kapsamındaki dünyanın önde gelen 17 sanat müzesinde sanal tur yapma imkanı sağlamaktadır. Bu müzeler arasında: “The Metropolitan Museum of Art”, “MoMA”, “The State Hermitage Museum”, “Tate Britain”, “The National Gallery”, “Museo Reina Sofia”, “the Uffizi Gallery” ve “Van Gogh Museum” sıralanabilir. Bahsi geçen 17 müzeden seçilen birer sanat eseri “gigapiksel” fotoğraf yakalama teknolojisi ile fotoğraflanarak kullanıcılara sunulmaktadır. Ortalama bir dijital kameradan 1000 kat daha detaylı bir görüntü sağlayan bu teknoloji ile sunulan her bir sanat eserinin görseli 7 milyar pikselden oluşmaktadır. Böylece kullanıcı, ünlü sanatçıların seçili eserlerindeki fırça darbelerini yakından inceleyebilmektedir. Street View özelliği ile müzelerin iç mekanlarını gezme imkanı sunan proje, seçili galerilerin 360 derece iç mekan görüntülerini sağlamaktadır. Galeri içi ayrıca “Google Maps Street View” üzerinden de keşfedilebilmektedir. Projede yer alan “Create an Artwork Collection” (Sanat eseri koleksiyonu oluşturun) özelliği ile kullanıcılara seçtikleri sanat eserleri ile kendi koleksiyonlarını oluşturup, internet üzerinden koleksiyonlarını aileleri ve arkadaşları ile paylaşabilme imkanı tanımaktadır (<https://googleblog.blogspot.com.tr/2011/02/explore-museums-and-great-works-of-art.html>). Proje kapsamında Türkiye’den, Pera Müzesi, Sakıp Sabancı Müzesi ve İstanbul Modern Sanat Müzesi yer almaktadır.

Sonuç

Çağdaş müzecilik anlayışının küresel ölçekli bir yansıması olarak değerlendirebileceğimiz Google Art Project, sanatseverlere zaman ve mekan sınırlaması olmadan internet aracılığıyla dünyanın farklı ülkelerindeki müzelere ve sanat

eserlerine erişim imkanı sağlamaktadır. Teknoloji aracılığıyla müzelere erişebilirliği sağlaması bakımından bu proje, çağdaş müzeciliğin öne çıkan özelliklerinden olan, izleyici ile iletişim kurma yönünü bünyesinde barındırmaktadır. Farklı ülkelerdeki müzelere gitmek için yeterli zamanı ve maddi olanakları olmayan sanatseverler, internet üzerinden kullanıcı olarak projenin bir parçası haline gelebilmekte ve projenin sunduğu olanaklardan faydalanabilmektedir. Kullanıcılara, sanatçıların özel günlerinde mesaj göndermek gibi uygulamaları olan projenin, çağdaş müzecilik anlayışına koşut bir şekilde izleyici kitlesini uarmaya yönelik etkileşimci ve dinamik bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Projede, çağdaş müzecilik anlayışına paralel olan bir diğer özellik ise teknolojik alt yapıya verilen önemdir.

Google Art Project'in sunduğu "gigapiksel" fotoğraf yakalama teknolojisi kullanıcının sanat eserini derinlemesine incelemesine imkan tanımaktadır. Ayrıca "Street view" (sokak görünümü) teknolojisi ile kullanıcılar projede yer alan dünyanın önemli 17 sanat müzesinde sanal tur yapabilmekte ve seçili galerilerin 360 derece iç mekan görüntülerine erişebilmektedir.

Sood'un (2011), müzeye gitme deneyimini tekrarlamak için değil bu deneyimi tamamlamak için hazırladıklarını belirttiği Google Art Project'in, "Create an Artwork Collection" (Sanat eseri koleksiyonu oluşturun) özelliği, projenin kullanıcılarını katılımcı olarak konumlandırması bakımından çağdaş müzecilik anlayışı ile örtüşmektedir. Yine çağdaş müzeciliğin öne çıkan özelliklerinden olan iletişim kurma işlevinin, Google Art Project ile internet üzerinden etkin ve hızlı bir biçimde gerçekleştirilebildiği dikkati çekmektedir.

Birçok müzeyi ve sanat eserini tek bir platformda toplayan Google Art Project kapsamı, sunduğu olanaklar, çağdaş müzecilik anlayışı, internet ve teknoloji ile ilişkisi çerçevesinde değerlendirildiğinde dünyanın önemli müzelerinin bir araya getirildiği ve sanal ortamda sanatseverlerle buluşturulduğu dinamik bir yapıdır. Google Art Project'in, kullanıcıları, müzeler ve sanat eserleri arasında internet aracılığıyla zaman ve mekan sınırlaması olmayan bir köprü kurduğu görülmektedir.

Kaynakça

Bayer, Alanna. 2014. "Evangelizing the 'Gallery of the Future': A Critical Analysis of the Google Art Project Narrative and its Political, Cultural and Technological Stakes, The University of

Western Ontario, Master of Art Thesis.

Boyras, Burak. 2012. "İletişim Bağlamında Müze Teknolojileri ve Müzelerde Enformasyon", Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı:2, ss.23-33

Caines, Matthew. 2013. "Arts Head: Amit Sood, director, Google Cultural Institute", Cultural Professionals Network: The Guardian, <http://www.theguardian.com/culture-professionals-network/culture-professionals-blog/2013/dec/03/amit-sood-google-cultural-institute-art-project>, Erişim: 30.12.2013

Dolunay, Ahmet. 2014. "Bir Sergileme Platformu Olarak İnternet Ve Google Art Project Örneğinin Ülkemiz Müzelerine Uygulanması", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı.

Jones, Lois Swan. 2013. Art Information and the Internet: How to Find It, How to Use It, Routledge.

McLuhan, Marshall. 1964. Understanding Media: The Extensions of Man, McGraw-Hill Book Company

Mink, Fenneke. 2013. "Google Art Een nieuwe kijk op de museum-en virtuele museumtraditie", Universiteit van Amsterdam, Master Thesis

Onur, Bekir. 2012. Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim: Müze Psikolojisine Giriş, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Onur, Bekir. 2013. "İletişim ve Eğitim Ortamı Olarak Müzeler", Müze ve Oyun Kültürü, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, ss.66-78

Proctor, Nancy. 2011. "The Google Art Project: A New Generation of Museums on The Web?", Curator: The Museum Journal, Volume 54, Number 2, p. 215-221

Sood, Amit. 2011. "Building a Museum of Museums on the Web." TEDTalk, https://www.ted.com/talks/amit_sood_building_a_museum_of_museums_on_the_web, Erişim: 31.12.2011

Yücel, Derya. 2012. Yeni Medya Sanatı ve Yeni Müze, İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi <https://googleblog.blogspot.com.tr/2011/02/explore-museums-and-great-works-of-art.html>, Erişim: 15.11.2014